

Nr 22

Kulturutskottets betänkande i anledning av motion om anläggande av en rikssport- och friluftsanläggning:

I motionen 1971:484 av herr Johansson i Norrköping m. fl. (s., c., fp., m.) har hemställts att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att Kungl. Maj:t tillsätter en utredningsman eller kommitté som från rikssynpunkt utreder och granskar angelägenhetsgraden, statens ekonomiska medverkan, den landstings- och kommunala sammankopplingen samt organisationers och enskildas medverkan för genomförandet av en rikssport- och friluftsanläggning som kan användas året runt.

Utskottet har inhämtat yttranden över motionen från socialstyrelsen, statens naturvårdsverk och Riksidrottsförbundet. Se bilaga till detta betänkande.

Utskottet

Av motionen framgår att man i Norrköping på enskilt initiativ, till vilket kommunen anslutit sig, tagit upp frågan om anläggande på Himmelstalundsfältet i staden av en stor sport- och friluftsanläggning för riksändamål. Mot den bakgrunden hemställs i motionen att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om utredning och granskning av angelägenhetsgraden av en rikssport- och friluftsanläggning som kan användas året runt och om olika intressenters medverkan vid anordnandet av en dylik m. m.

Utskottet får med anledning av motionen först erinra om att riksstatsanslaget Stöd till idrotten: Anläggningsstöd m. m. är avsett bl. a. till riksanläggningar för den samlade idrottsrörelsens behov och att årets beslut beträffande detta anslag innebär, jämte annat, att stöd förutsatts utgå till en ny riksanläggning utöver förut befintliga, nämligen ett riksskidstadion i Falun. Det kan vidare konstateras att statsmakternas intresse för ett ökat statligt stöd till idrotts- och friluftsanläggningar av olika slag klart framgår bl. a. av årets beslut om en väsentlig anslagshöjning.

Fragan om en riksanläggning av den typ motionärerna angett och med den lokalisering till Norrköping som de synes ha åsyftat bör enligt utskottets mening ses i sammanhang med det utredningsuppdrag som handhas av kommittén för planering av turistanläggningar och friluftsområden. Denna kommitté har i sitt i september 1971 avlämnade betänkande "Statligt lokaliseringsstöd till rekreationsanläggningar" (stencil Jo 1971:7) föreslagit att statligt ekonomiskt stöd skall få utgå till rekreationsanläggningar inom särskilda primära rekreationsområden. Kommittén har därvid anmält att den längre fram på basis av pågående

inventeringar kommer att föreslå lokalisering av ytterligare områden utöver det i Jämtlands län, beträffande vilket den redovisat en översiktlig planering i betänkandet "Åre - utvecklingsplan för ett svenskt rekreationsområde" (stencil Jo 1971:5).

Utskottet anser sig med hänsyn till vad som anförts om pågående utredningsarbete inte böra biträda yrkandet i motionen om tillsättande av en utredning med den allmänna inriktning som anges i motionens hemställan. Utskottet hemställer därför

att riksdagen avslår motionen 1971:484.

Stockholm den 2 november 1971

På kulturutskottets vägnar

LENNART MATTISSON

Vid ärendets slutbehandling inom utskottet har närvarit herrar Mattsson i Lane-Herrestad (c), Björk i Göteborg (s), Larsson i Vänersborg (s), Källstad (fp), fru Sundström (s), herr Nilsson i Agnäs (m), fru Berglund (s), herrar Sundman (c), Leander (s), fru Mogård (m), herrar Green (s), Eriksson i Ulfsbyn (c), fru Ryding (vpk) och herr Andersson i Örträsk (s).

Remissvar**Socialstyrelsen (20.9.1971)**

Styrelsen, som anser att motion och idrott är av mycket stor betydelse för stärkande av människors psykiska och fysiska hälsa, bedriver kontinuerligt aktiviteter av informativ natur i syfte att stimulera och öka allmänhetens intresse att deltaga i olika motionsprogram.

I fråga om riksanläggningar för motions- och idrottsverksamhet vill styrelsen liksom i sitt yttrande den 20.10.69 över betänkandet Idrott åt alla (SOU 1969:29) framhålla, att sådana anläggningar bör finnas inte enbart för den organiserade idrottsverksamheten utan även för människor, som inte är anslutna till någon idrottsverksamhet.

Styrelsen, som anser sig böra tillstyrka den av motionärerna föreslagna utredningen, vill samtidigt i fråga om större anläggningar för dylik verksamhet såsom sin mening framhålla, att sådana i första hand bör tillskapas, där möjlighet till idrott och motion erbjuds alla över ett så differentierat fält som möjligt.

Statens naturvårdsverk (27.7.1971)

Riksanläggningar för friluft- och motionsaktiviteter behövs främst för den samlade idrottsrörelsens centrala utbildningsverksamhet. Enligt statens naturvårdsverks mening är detta behov redan väl tillgodosett, främst genom de riksanläggningar, t. ex. Vålådalen, Bosön, Lillsved och Falun, till vilka årliga statliga bidrag utgår. Även andra liknande anläggningar har fått rikscharaktär. Härutöver erbjuder en del hotellecentra en omfattande motions- och friluftsservice.

Det torde snarast föreligga en viss konkurrens mellan de befintliga anläggningarna, och det internationella intresse som föreliggande motion hänvisar till, kan enligt verkets mening inte utgöra tillräckligt skäl för statligt stöd till ytterligare anläggningar av rikscharaktär.

Den expanderande friluft- och motionsaktiviteten medför i stället i första hand ett behov av flera och mindre anläggningar för allmänhetens rekreation i närmiljön, dvs. kommunala och regionala anläggningar. För detta ändamål utgår stimulansbidrag från anslaget till anläggningsstöd åt idrotten. Beträffande villkor m. m. för stödet till idrottsanläggningar hänvisas till naturvårdsverkets publikation Statligt stöd till anläggningar för idrott och friluftsliv.

Sveriges riksidsrottsförbund (27.8.1971)

Enligt beslut av riksidsrottsstyrelsen den 26 augusti 1971 vill RF anföra följande.

Idrottsrörelsens riksanläggningar

Idrottsutredningen (SOU 1969:29) ansåg det vara en uppgift för staten att stödja tillkomsten av och verksamheten vid sådana anläggningar som står till den samlade idrottsrörelsens förfogande för centralt ledd verksamhet. Idrottsinstitutet vid Bosön och gymnastikfolkhögskolan vid Lillsved är jämte Vålådalen de i dag befintliga riks-idrottsanläggningarna.

Frågan om uppförande av ett Idrottens hus har varit aktuell under lång tid. Även om denna fråga ännu inte kunnat lösas är den likväl trängande och måste ges hög prioritet. Vidare har statsmakterna beslutat att ekonomiskt stödja anläggandet av ett skidstadion i Falun.

Mot denna bakgrund finner RF att risk skulle föreligga att tillgängliga och förväntade ekonomiska resurser för idrottsrörelsens nu befintliga och planerade riksanläggningar skulle splittras om ytterligare riksanläggningar beslutas innan ovan nämnda riksanläggningar blivit färdigutbyggda eller ekonomiskt säkrade.

Norrköpingsprojektet

Enligt vad som inhämtats skulle den i motionen åsyftade anläggningen bl. a. omfatta takförsedd fotbollsarena för åretruntbruk med plats för 20 000 åskådare, parkeringsplats för 5 000 bilar, friidrottsarena för 20 000 åskådare, ishall för 10 000 åskådare, kombinerad isbana och fotbollsplan, kursgård och motionshallar av olika slag samt läkarstation.

Om man ser projektet som en riksangelägenhet, vilket motionärerna gör, torde den enda av delanläggningarna varav ett riksbehov syns föreligga på längre sikt, vara ett takförsedd fotbollsstadion.

I fråga om lokaliseringen av en eventuell sådan anläggning bör Svenska fotbollsförbundets synpunkter tillmätas avgörande betydelse. Övriga anläggningstyper finns redan på andra håll i landet. Sålunda finns för fri idrott bl. a. Stockholms stadion, Ullevi i Göteborg och Malmö stadion för att nämna de tre största och modernaste anläggningarna. Ishallar med publikkapacitet över 10 000 åskådare finns i Malmö, Göteborg, Stockholm, Södertälje och Gävle.

En ishall behövs säkerligen i Norrköping men knappast såsom riks-anläggning.

Efter noggranna utredningar har beslut fattats om att utbygga Bosön, Lillsved och Vålådalen till centrala kursinstitut (riksanläggningar). Därutöver finns på andra håll anläggningar lämpade såsom kursgårdar, exempelvis Billinge i Skövde, Frostavallen i Skåne och Hindås utanför Göteborg. För närvarande syns inte behov föreligga av ytterligare kursgårdar av detta slag, särskilt inte såsom riksanläggningar.

Kostnaderna för hela projektet i Norrköping har enligt uppgift angivits till 40–50 mkr. Härav kommer på fotbollsarenan ca 15 mkr, på friidrottsarenan ca 3,5 mkr och på ishallen ca 2,5 mkr. Dessa beräkningar syns vara mycket optimistiska. Följande jämförelser som dock inte är helt adekvata kan vara av intresse. För Söderstadion i Stockholm, avsedd för fotboll och isidrott och med plats för ca 15 000 åskådare, har

skisserats taköverbyggnad i olika alternativ. Kostnadsnivån har utan närmare kalkylering bedömts ligga på 30–40 mkr. Den senast färdigställda större idrottsplatsen i landet är Värendsvallen i Växjö för ca 15 000 åskådare. Den har kostat ca 8 mkr. För ishallen i Södertälje, som blev färdig hösten 1970 och som rymmer ca 11 500 åskådare, uppgick kostnaderna till 15 mkr.

I likhet med motionärerna finner RF att behovet av anordningar och anläggningar för allmänhetens motionsaktiviteter året runt kommer att öka, men det väsentligaste behovet torde avse sådana anordningar och anläggningar, som bekvämt kan nås på bostadsorten. Det finns givetvis också behov av internatanläggningar för motion, där man kan vistas en eller annan vecka, men redan föreliggande utbud härav uppvisar en rik flora.

Vad beträffar statligt stöd till det aktuella projektet vill RF redan nu framhålla att i vad det beror på RF dess medverkan inte kan påräknas för bidrag inom nuvarande ramar för anslag till riksanläggningar.

Även om RF som framgått ifrågasätter behovet av att hela det aktuella projektet genomförs, ser RF gärna att en utredning företas om möjligheterna att få till stånd en sport- och friluftsanläggning i Norrköping, varvid som förutsättningar skulle gälla att anläggningen anpassas till regionens behov och finansiering sker utan anläggningsstöd från staten.

Nr 23

Kulturutskottets betänkande i anledning av motion om ett rekreationsinstitut i Jämtlands län.

I motionen 1971:835 av herr Westberg i Ljusdal (fp) och herr Ångström (fp) har hemställts att riksdagen beslutar att hos Kungl. Maj:t hemställa att möjligheterna att inrätta ett rekreationsinstitut, i enlighet med vad i motionen anförts, göres till föremål för utredning.

I motionen anges att det tänkta rekreationsinstitutet skall ägna sig åt frågor om rekreation i vid mening med sikte på i huvudsak friska människor samt bedriva forskning och utvecklingsarbete på detta område. Institutet skall också medverka i utbildning. Motionärerna finner det av olika skäl naturligt att ett dylikt institut förlägges till Jämtlands län.

Den utredning motionärerna önskar kan enligt deras mening lämpligen genom tilläggsdirektiv anföras till kommittén för planering av turistanläggningar och friluftsområden.

Utskottet har inhämtat yttranden över motionen från socialstyrelsen, statens naturvårdsverk och Riksidrottsförbundet. Socialstyrelsen har tillstyrkt en utredning medan naturvårdsverket ansett ytterligare utredning inte vara erforderlig. Sistnämnda myndighet har bl. a. anfört följande.

Rekreationsfrågor är redan nu föremål för forskning och denna kommer utan tvivel att få ökad omfattning i framtiden. Uppgifternas karaktär torde dock kräva tillgång till forskningsresurser av en annan bredd än ett institut som det föreslagna synes kunna erbjuda. En forskning förlagd till eller med nära anknytning till lämpliga universitets- och högskoleinstitutioner torde vara en möjlig lösning. Frågor av liknande slag övervägs emellertid för närvarande av de sakkunniga för planering av turistanläggningar och friluftsområden m. m. (turistsakkunniga) till vilka även en motion om ett rekreationscentrum i Vindeln överlämnats.

Även Riksidrottsförbundet har ställt sig avvisande till motionen. Förbundet har anfört följande.

Motionärerna nämner som exempel på angelägna forskningsprojekt för det föreslagna rekreationsinstitutet studier av motivationen för rekreation, inverkan av olika former av rekreation på individens välbefinnande och hälsa, motionsmekaniken, motionsprogram, olika motionsredskap, sportutrustningar etc.

Dessa uppgifter sammanfaller i betydande utsträckning med den verksamhet som bedrivs av bl. a. RF, Skid- och friluftsrådet och Svenska korporationsidrottsförbundet. Vidare må nämnas att det nyligen inrättade Idrottens forskningsråd enligt av riksidrottsstyrelsen fastställd instruktion skall verka för forskning till gagn för idrotten. Forskningsrådets verksamhet är även inriktad på breddidrott syftande till rekreation.

Det syns RF varaorealistiskt att söka skapa resurser för och bedriva forskning i egentlig mening vid ett institut lokaliserat till Jämtlands län, som da skulle tvingas fungera utan erforderliga kontakter med och

nödvändig repliering på andra institutioner inom ifrågavarande och angränsande forskningsfält. För den händelse att ett rekreationsinstitut av det slag som motionärerna skisserat och med lämplig begränsning av arbetsområdet ändå skulle komma till stånd inom Jämtlands län bör det enligt RF:s uppfattning förläggas till Vålådalen där goda förutsättningar syns finnas att bedriva väsentliga delar av den föreslagna verksamheten i anslutning till och i samarbete med Vålådalens turiststation.

Vad beträffar statligt stöd till det aktuella projektet vill RF redan nu framhålla, att i vad det beror på RF dess medverkan inte kan påräknas för bidrag inom nuvarande ramar för anslag till idrottens riksanläggningar. Enligt RF:s mening är det föreslagna rekreationsinstitutet inte en riksangelägenhet utan närmast en uppgift för berört landsting och primärkommuner.

Utskottet

De forskningsprojekt som angetts som exempel på arbetsuppgifter för det skisserade rekreationsinstitutet har delvis nära anknytning till forskning som bedrivs vid befintliga universitets- och högskoleinstitutioner och sammanfaller också, enligt vad Riksidrottsförbundet uttalat i sitt yttrande, i betydande utsträckning med verksamhet som bedrivs av detta förbund samt av Skid- och friluftsförbundet och Svenska korporationsidrottsförbundet. Nämnas må även att idrottens forskningsråd, som nyligen inrättats, har att verka för forskning till gagn för idrotten.

Vad angår de lokaliseringpolitiska skäl som föranlett motionärerna att uttala sig för en förläggning av ett rekreationsinstitut till Jämtlands län får utskottet erinra om att kommittén för planering av turistanläggningar och friluftsområden nyligen framlagt betänkandet "Are - utvecklingsplan för ett svenskt rekreationsområde". Detta betänkande remissbehandlas för närvarande.

Med hänsyn till vad utskottet nu anfört anser sig utskottet inte ha tillräckliga skäl att föreslå riksdagen att bifalla motionen.

Utskottet hemställer alltså

att riksdagen avslår motionen 1971:835.

Stockholm den 2 november 1971

På kulturutskottets vägnar

LENNART MATTSSON

Närvarande: se under betänkandet nr 22.

Nr 24

Kulturutskottets betänkande i anledning av motion om kyrkomusikorganisationen m. m.

I motionen 1971:810, av fru Jonäng m. fl. (c) har hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om skyndsam beredning och förslag enligt i motionen anförda grunder i fråga om kyrkomusikorganisationen och utbildningen av kyrkomusiker.

Utskottet

Med anledning av motionen får utskottet erinra om att riksdagen förra året hade att ta ställning till förslag i propositionen 1970:25 angående musik- och dansutbildning. I denna proposition behandlades bl. a. frågan om utbildningen av kyrkomusiker och i samband därmed redovisades också en av 1965 års musikutbildningskommitté framlagd grundskiss till en delvis ny organisation för den kyrkomusikaliska verksamheten. Departementschefen fann det emellertid i den kyrkopolitiska situation som då rådde knappast tillrädligt med en så omfattande omorganisation som den kommittén skisserat. I utbildningsfrågan konstaterade han, att det förelag ett stort behov av en förstärkning av den lägre kyrkomusikaliska utbildningen och uttalade att man härvidlag i första hand fick räkna med åtgärder beträffande de statliga kyrkomusikaliska sommarkurserna.

Statsutskottet hade i samband med sin behandling av propositionen också att ta ställning till två likalydande motioner med hemställan om skyndsam beredning och förslag enligt i motionerna angivna grunder i fråga om kyrkomusikerorganisationen och utbildningen av kyrkomusiker. I organisationsfrågan anslöt sig statsutskottet till departementschefens uppfattning att det med hänsyn till pågående utredning om förhållandet mellan stat och kyrka inte var lämpligt att företa en omfattande omorganisation beträffande de olika kantorstjänsterna. Vad gällde utbildningsfrågan förutsatte utskottet att en förstärkning skulle få en sådan omfattning att den föreliggande bristen på kyrkomusiker i görligaste mån hävdades. Utskottet erinrade också om att den organisationskommitté, som enligt propositionen skulle svara för det fortsatta planeringsarbetet rörande den högre musikutbildningen, även skulle lägga fram förslag beträffande den lägre kyrkomusikaliska utbildningen. Motionerna avstyrktes av utskottet och avslogs av riksdagen.

Motionen 1971:810 som nu föreligger till kulturutskottets bedömning syftar liksom fjolårets två nyssnämnda motioner till en reform av kyrkomusikerorganisationen i huvudsaklig överensstämmelse med musikutbildningskommitténs förslag och därjämte till fortsatt beredning av utbildningsfrågan. Utskottet anser att riksdagen i förstnämnda fråga bör

inta samma ståndpunkt som förra året och avstyrker därför motionen i denna del. Vad angår utbildningsfrågan ingår denna i arbetsuppgifterna för den förra året tillsatta organisationskommittén för högre musikutbildning. Utskottet avstyrker därför motionen även i denna del.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet
att riksdagen avslår motionen 1971:810.

Stockholm den 2 november 1971

På kulturutskottets vägnar

LENNART MATTSSON

Vid ärendets slutbehandling inom utskottet har närvarit herrar Mattsson i Lane-Herrestad (c), Björk i Göteborg (s), Larsson i Vänersborg (s), Källstad (fp), fru Sundström (s), herr Nilsson i Agnäs (m), fru Berglund (s), herr Leander (s), fru Mogård (m), herr Eriksson i Ulfsbyn (c), fru Ryding (vpk) och herr Andersson i Örträsk (s).

Nr 25

Kulturutskottets betänkande i anledning av motion om anställningsvillkoren för kyrkomusiker i frikyrkorna.

I motionen 1971:825 av herr Stålhammar m. fl. (fp) har hemställts att riksdagen beslutar att uppdraga åt Kungl. Maj:t att företaga en utredning som syftar till att göra det möjligt för frikyrkorna att anställa kyrkomusiker på samma villkor som f. n. gäller för svenska kyrkan.

Utskottet

Utskottet har förståelse för de svårigheter som de fria kristna samfundet har i fråga om anställande av kyrkomusiker och ser gärna en utveckling i riktning mot likställdhet på området mellan dessa samfund och svenska kyrkan. Utskottet är emellertid samtidigt medvetet om att detta är en fråga av betydande räckvidd. Den ingår i det problemkomplex som behandlas av 1968 års beredning om stat och kyrka och utskottet kan därför inte tillstyrka den i motionen föreslagna särskilda utredningen.

Utskottet avstyrker alltså motionen och hemställer
att riksdagen avslår motionen 1971:825.

Stockholm den 2 november 1971

På kulturutskottets vägnar

LENNART MATTSSON

Närvarande: se under betänkandet nr 24.